

Засновник –
Верховна Рада України

Головний редактор
Світлана ПИСАРЕНКО

Редакційна колегія:
Олександр МАЛІЄНКО, Лариса СЕВЕРЕНЧУК,
Юлія ЦИРФА, Олександр БАНДУРКА,
Василь БОРДЕНЮК, Володимир ГОРБАТЕНКО,
Ігор ГРИЦЯК, Олена КІНДРАТЕЦЬ,
Олександр КОПИЛЕНКО,
Віктор КОТИГОРЕНКО, Василь КУЙБІДА,
Анатолій МАТВІЄНКО, Анатолій МАЦЮК,
Микола МЕЛЬНИК, Дмитро НЕЛІПА,
Борис ОЛІЙНИК, Оксана ПАРХОМЕНКО-
КУЦЕВІЛ, Петро ПЕТРОВСЬКИЙ,
Сергій ПРАВДЕНКО, Микола ПРИМУШ,
Володимир САЛАМАТОВ,
Анатолій СЕЛІВАНОВ, Валентин ЯКУШИК,
Валентин БАЛЮК (Республіка Польща),
Лариса ЛЕЩЕНКО (Республіка Польща),
Огнян МІНЧЕВ (Республіка Болгарія),
Томас ЯНЕЛЮНАС (Литовська Республіка)

Головний редактор
Світлана ПИСАРЕНКО – 235-81-55

Приймальня:

Любов САЛЮК – 235-79-58

Заступник головного редактора –
завідувач відділу соціально-економічної
політики та правового забезпечення

Олександр МАЛІЄНКО – 272-46-30

Відповідальний секретар

Лариса СЕВЕРЕНЧУК – 235-79-53

Головний бухгалтер Ірина КИСІЛЬ,

Жанна СИМОНЕНКО – 235-79-58

Відділ з висвітлення питань

парламентської діяльності:

Завідувач Юлія ЦИРФА – 234-67-78,

Олексій СИЩУК – 235-79-52,

Микола БІЛОКОПИТОВ – 234-67-78

Тарас РОМАНЮК – 234-67-78

Відділ гуманітарної політики:

Завідувач Ольга КЛЕЙМЕНОВА – 235-79-52,

Лариса МАРЧУК, Віталій СКОБЕЛЬСЬКИЙ,

Микола СЛАВИНСЬКИЙ, Євген ТИЩУК

Літературні редактори:

Олена ЧОПОВСЬКА – 235-79-60,

Лілія СОВЕР – 235-79-53,

Анастасія БОЖКО – 235-79-60

Реклама та передплата:

Віра ПРАВИНА – 272-46-23

Сергій ДУБРОВІН – 234-68-30

Дизайн – Марина АРЕСТОВА – 235-81-56

Верстка – Сергій ЛОСЕНКО – 235-81-56,

Сергій УСЕНКО, Наталя КУТНЯК – 235-79-60

Підтримка сайту –

Євген СИНЕЛЬНИКОВ – 235-81-56

04053, Київ-53,

пров. Несторівський, 4

E-mail: mail@viche.info

E-mail: viche@rada.gov.ua

www.viche.info

Підготовку та випуск у світ журналу «Віче»

за дорученням засновника здійснює редакція.

© Віче, 2015.

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого

засобу масової інформації КВ № 570 від 05.04.1994.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів.

І залишає за собою право на редагування,

опублікування наданих авторами творів та сплату

авторського гонорару. Рукописи не рецензуються

і не повертаються.

При передруку посилання на «Віче» обов'язкове.

Відповідальність за зміст і достовірність

рекламних оголошень несуть рекламодавці.

«R» – матеріали, які друкуються на правах реклами

Підписано до друку 05.02.2015.

Формат 64x90/8.

Папір крейдований. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 9,3. Зам. № 10-1856.

Тираж 1850 прим. Ціна договірна.

Набрано і зверстано на комп'ютерному

комплексі редакції журналу «Віче».

Надруковано з готового оригінал-макета

у ТОВ «НВП Поліграфсервіс».

04053, м. Київ, вул. Юрія Коцюбинського,

буд. 4, офіс. 25. Реєстраційне

свідцтво № 194856 від 26.02.2001 р.

Журнал «Віче» читають у Верховній Раді та її комітетах, адміністрації Президента України, Кабінеті Міністрів України, Держтелерадіо. Він також надходить до бібліотек Конгресу США та Ради Європи, до Книжкової палати України, Національної бібліотеки України імені В. Вернадського, Національної парламентської, Державної науково-технічної, Державної бібліотеки для юнацтва, Державної науково-педагогічної, Центральної імені М. Островського.

Передплатний індекс – 74254.

Воскресіння розстріляних пензлів

Виставка «Спецфонд».

Національний художній музей України. Київ

Експозиція, що є зримим підсумком працемісткого проекту-реставрації (куратор Юлія Литвинець), сколихнула столицю. Маємо справу з черговим підтвердженням закону інформатики: не існує інформації, що прихована назавжди. Будь-яка рано чи пізно досягне людських вух та очей. Цей переінакшений сучасниками євангельський постулат («Нема нічого таємного, що не стало б явним») відлунувся в музейних залах правдою про тисячі заборонених пензлів, затаврованих цензурою імен.

Спеціальний фонд творів, автори яких були репресовані «мистецтвознавцями» із НКВС, компонувався в Національному художньому музеї (колишньому Державному українському музеї) у 1937–1939 роках.

Параноїдальна чекістська уява проглядається крізь чорнильні кривулі під склом: прізвища митців – ворогів народу, назви занепадницьких робіт, папок, дипломів, епістоляріїв, фотознімків й інших викривальних матеріалів ретельно записані у стовпчики Інвентарної книги. У 1750 позиціях цієї книги акумульовано нещадний вирок спотворювачам «світлої радянської дійсності». Їхні роботи їхали до Києва з Харкова, Одеси, Полтави, концентрувалися в центральному музеї, аби їх ніколи ніхто не побачив.

Ідеологічну шкоду молодій Країні Рад вбачали у войовничому декадансі, що потоками лився з картин, у надто чесному баченні людей праці, тужливих і змучених, а не ідіотично радіючих надбанням революції. Окрема мова – образи «слабкої статі»: не якісь там життєрадісні фігурні феміні з веслами, серпами чи книгами, а втомлені життям, працею зморені, часто безформні й негарні жінки. Надреалізм художників проявлявся й у манері, стилістиці малювання (бойчукізм робив свою справу) й у вельми специфічній, часто-густо похмурій колористиці. Виходило: симфонія праці, будівництва нового справедливого світу сповнена какофоній та дисонансів.

Документ із архіву СБУ

Прокурору Київського Військового округу
від гр. Пясецької Наталії Павлівни,
проживаю в м. Звенигородка Черкаської обл.
вул. Свердлова № 43

Заява

Мій чоловік Іван Васильович Липківський, викладач Київського художнього інституту (...) був арештований у 1936 році, у листопаді місяці, органами НКВС. Я вважала, що цей арешт трапився по непорозумінню (...). Після п'яти місяців ув'язнення при першому побаченні (справу чоловіка вів Прокурорюк Михайло Іванович) я чоловіка зовсім не знала: замість сорокарічного чоловіка був дрихлий старий. При цьому я слідчому М.І.Прокурорюкову висказала думку, що цвітуха людина перетворилась на воскову фігуру, на яку страшно дивитися, на що Прокурорюков відповів: «якщо з нами тут так розмовляють, то назад ці громадяни не повертаються» і що скоро він мені скаже, в чому провина мого чоловіка. Через 10 днів (...) на побаченні з чоловіком я була не менш вражена (...) і слідчий Прокурорюков М.І. сказав, що вина мого чоловіка складалась лише з того що він пив чай там, де не можна було пити. Виявляється це чаювання відносилось до професора Бойчука у якого мій чоловік закінчував художній інститут і який також був арештований. (...) А пізніше на 10-му місяці арешту було об'явлено, що Іван Васильович Липківський за формалізм в образотворчому мистецтві направлений на 10 років лагерь і один рік позбавлення листування. Вирок Липківського був із конфіскацією майна і слідчий Прокурорюков запитував мене «що у нього є крім одного костюму, полотен і фарб» — у нього нічого не було. Наная, це не кінець, через місяць 11 вночі арештовують мене (...) без ордеру прокурора, семирічного сина винесли з квартири до сусідів і кімнату опечатали. Опинилась я в Лук'янівській тюрмі у камері № 12, причому виявилось всі жінки, які були там, мали заплананих чоловіків. (...) Вночі 10 грудня 1937 року мені об'явили — «Рішенням особливої Народи я засуджена як член родини зрадника батьківщини до 8 років ув'язнення «труд-лагерей». В одну ніч нас без зупинки довели до Курська, а потім нормально доїхали до Томської тюрми де і був розташований наш спецлагер з суровою ізоляцією на 2 роки... Через два роки ізоляцію зняли і я почала писати про помилування Сталіну, Вері, але відповіді я не отримувала. Потім я була переведена в селище Яю, Кемеровської області, на швейну фабрику. (...)»

Василь Чалієнко. «Антирелігійний карнавал»

Іван Падалка. «Збирання помідорів»

Ось Спецфонд і виконував тоді роль кладовища не-соцреалістичного мистецтва, ховав під пеленою майбутнього безпам'ятства роботи художників-аутсайдерів, з-поміж яких Олександр Богомазов, Віктор Пальмов, Олександра Екстер, Давид Бурлюк, Онуфрій Бірюков, Семен Йоффе. Численні таланти, як-от Михайло Бойчук, Софія Налепинська-Бойчук, Василь Седляр, Іван Падалка, були розстріляні як «шпигуни» й «терористи». А ті рідкісні митці, котрих якимось дивом не розчавив молох 1930-х, пізніше струсили із себе гар репресій і творили до кінця довгого життя.

Цікаво те, що замість знищення цього масиву «формалістичних», «націоналістичних» та різних інших «істичних» творінь його було законсервовано стараннями якихось потаємних шанувальників справжнього мистецтва. Чийсь далекоглядний розум, мабуть, виношував неспокійну думку: а що, як колись раптом?..

Це саме «раптом» вибухнуло в перебудовчому 1987-му, коли чергова потужна хвиля антисталінізму змила забуття з тисяч і тисяч імен, винесла на поверхню стоси заборонених опусів – літературних, художніх, наукових. У Національному художньому музеї розгорілася робота з упорядкування цінного фонду. А отже, – з повернення вагомого для історії культури мистецького шару.

Сучасний етап цього надзвичайного процесу спостерігаємо нині. Його перевага, власне, в тому, що до музейного відвідувача проторували дорогу твори не лише вже показані раніше, а й такі, яких широкий загал не бачив ще від часів передвоєнного жакіття.

Р. С. Проект організовано за сприяння Галузевого державного архіву СБУ. Експозиція працюватиме до 29 березня 2015 року.

Абрам Черкаський. «Приїзд чужоземних робітників»

Віктор Пальмов. «За владу Рад!»

Василь Овчинников. «Шахтарі»